

**6360 SAYILI KANUNUN KAMU HİZMETLERİNİN SUNUMUNA ETKİSİ: BALIKESİR
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ****LAW NO. 6360 PRESENTATION OF THE IMPACT OF PUBLIC SERVICES: THE CASE
OF METROPOLITAN MUNICIPALITY BALIKESİR****Prof.Dr. F. Neval GENÇ**Andan Menderes Üniversitesi, Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Aydın/Türkiye**Seyfettin DAŞCI**

Andan Menderes Üniversitesi, Aydın/Türkiye

ÖZET

6360 sayılı Kanunla illerin idari ve hizmet yapısında, yerel yönetimlerin mali düzeninde, yerel halkın siyasi katılım durumunda, yerel halka hizmet sunumunda ve planlama konularında mevcut yerel yönetim sisteminde değişimler yaşanmış, Balıkesir İline de büyükşehir belediyesi statüsü verilmiştir. Balıkesir İlinde büyükşehir belediyesi ile iki yeni ilçe kurulmuş, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüştür. İl sınırları içinde yaşayanların siyasi katılım durumları değişmiştir. Yerel halka belediye muadili hizmet sunan il özel idaresi kaldırılarak benzer nitelikteki hizmetlerin belediyeler vasıtasıyla tek elden sunulması amaçlanmıştır. Belediyelerin mali kaynaklarında önemli oranlarda değişiklikler yapılmıştır. İmar, planlama, su ve kanalizasyon idaresi konusunda yetkiler çoğunlukla merkezileştirilerek büyükşehir belediyesinde toplanmıştır. Makalede Balıkesir İlinde bulunan 20 belediye başkanı, 2 belediye başkan vekili ve 33 belediye başkan yardımcısı ile 9'u demografik 45'i araştırma sorusu olmak üzere 54 sorudan oluşan anket yapılarak 6360 sayılı kanunun kamu hizmetlerinin sunumuna olan etkileri belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 6360 sayılı Kanun, Balıkesir, Büyük Şehir Belediyesi, Yerel Yönetimler, Yerel Hizmet Sunumu.

ABSTRACT

6360 numbered Law province of the administrative and service structures, the financial system of local government, in the case of local public political participation in local public service delivery, and there have been changes in the existing system of local government in planning, in Balıkesir province is granted the status of metropolitan municipalities. In Balıkesir metropolitan municipality established two new districts, removing the neighborhood has been transformed into a legal entity of the municipalities and villages of the region. Political participation status of people living in the province have changed. Removing the special provincial administration provide equivalent services to local community councilis intended to provide one-stop service through the municipalities of similar nature. Changes were made in substantial financial resources of municipalities. Zoning, planning, water and sewerage authority to centralize administration is mostly concentrated in the metropolitan municipalities. 20 mayors in the Balıkesir province in our study, second deputy mayor and 33 councilvice president with 9 made question naire consisting of 54 questions, including the question of demographic 45 research the effects of the provision of public services in 6360 numbered law has been determined.

Keywords: Law No.6360, Balıkesir, Metropolitan Municipality, Local Government, Local Service Delivery.

1. GİRİŞ

2012 yılında 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kabul edilmiştir*. Kanunla 16 olan büyükşehir belediye sayısı 30'a; 143 olan büyükşehir ilçe belediyesi sayısı 519'a çıkarılmış; 65 olan il belediyesi sayısı 51'e, 749 olan ilçe belediye sayısı 400'e; 1977 olan belde belediye sayısı 393'e; 81 olan il özel idaresi sayısı 51'e; nihayetinde toplam belediye sayısı 2950'den 1393'e ve köy sayısı 34.339'dan 18.288'e düşürülmüştür†.

6360 sayılı Kanunla 30 büyükşehirde kaldırılan il özel idareleri yerine merkezi idarenin taşrada yürüttüğü hizmetlerin etkinliğini ve verimliliğini artırmak, kaynakların yerinde kullanımını sağlamak, hizmetteki aksamalara engel olmak, denetim alanındaki boşluğu doldurmak, rehberlik etmek, afet ve acil yardım hizmetlerini yürütmek üzere valilik bünyesinde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB) kurulmuştur.

6360 sayılı Kanundan önce 5216 sayılı kanunla İstanbul ve Kocaeli illeri için geçerli olan belediye sınırlarının mülki sınırlarla eşleştirilmesinin tüm büyükşehir belediyeleri için geçerli olmasıyla büyükşehir belediyeleri "bütünşehir" belediyelerine dönüşmüştür (Güler, 2012). 6360 sayılı Kanunla büyükşehir belediye başkanının seçim çevresi, mülki idare sınırları olmuştur. İlk kademe belediyesi ifadesi kanundan tümüyle çıkarılmıştır. Bu düzenlemelerle büyükşehir belediyesiyle ilçe belediyesi ayrımının netleşmiştir.

6360 sayılı Kanunla 30 büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan 1.591 belde belediyesi ile 16.082 köyün tüzel kişiliği kaldırılarak bunlar en yakın ilçe belediyesine mahalle olarak bağlanılmışlardır. Büyükşehir belediyesi olan illerde mahalle kurmak için 500 nüfus şartı getirilmiştir. Büyükşehir olmayan diğer iller için de Kanunun geçici 2. maddesiyle 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayımı sonuçlarına göre nüfusu 2000'in altında olan belde belediyeleri de kapatılmıştır. 6360 sayılı Kanunla bucak teşkilatları kaldırılmıştır. Mahalleye dönüşen köy ve belediyelerce kullanılan mera, yaylak, kışlak gibi yerlerden mahalle sakinlerinin yararlanmaya devam edeceği belirtilmiştir.

6360 sayılı Kanunla tüzel kişiliği kaldırılan köylerde; vergi, harç ve katılım payları 5 yıl süreyle alınmaması, içme ve kullanma suları için alınacak ücretin 5 yıl süreyle en düşük tarifenin %25'ini geçmeyecek şekilde belirlenmesi hüküm altına alınmıştır. Köy iken mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinin altyapı hizmetleri için belediye ve bağlı idarelere yatırım bütçelerinin %10'unu 10 yıl süre ile ayırma zorunluluğu getirilerek bu yerlerde etkin hizmet sağlanması için tedbir alınmıştır. İlçe belediyelerinin mahalleye dönüşen köylerde yapılacak ticari amaç taşımayan yapılar için yörenin mimari özelliklerine uygun tip mimari proje yapma veya yaptıрма konusunda ilçe belediyelerin talep etmesi halinde büyükşehir belediyesinin destek sağlayacağı hüküm altına alınmıştır.

6360 sayılı Kanunla büyükşehir belediyelerinin ve il özel idarelerinin vergi ve gelir payları değişmiştir. 5779 sayılı Kanun'da, 6360 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle genel bütçe vergi gelirlerinden büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerin aldıkları pay %2,85'den %1,5'e il özel idarelerine verilen %1,15 pay da %0,5'e düşürülmüştür. Buna karşılık, büyükşehir ilçe belediyelerinin payı %2,5'den %4,5'e çıkarılmıştır. Bu durum, ilçe belediyelerinin payının artması büyükşehir belediyelerinin de aldığı payın artması anlamına gelmektedir. Büyükşehir ilçe belediyelerine ayrılan %4,5'lik payın %90'ı nüfusa, %10'u ise yüz ölçümüne göre dağıtılacaktır. Büyükşehir belediyesinin, büyükşehir ilçe belediyelerinden aldığı %30 pay ise değişmemiştir. Büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamından büyükşehir belediyelerinin aldığı pay %5'ten %6'ya çıkarılmıştır. Büyükşehir belediyelerine ayrılan %6'lık payın, %60'ı doğrudan ilgili büyükşehir belediyesine aktarılırken, kalan %40'lık bölümün %70'i nüfusa, %30'u yüzölçümü esasına göre büyükşehirler arasında paylaşılması hüküm altına

* 6360 sayılı Knaunda 14 Mart 2013 tarih ve 6447 sayılı Kanununun 1. maddesiyle değişiklik yapılarak "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" olarak ismi değiştirilmiş, 1. maddesinin birinci fıkrasına "Ordu" ibaresi eklenmiştir.

† <http://www.migm.gov.tr/Dokumanlar/devirtasfiye.pdf>. (4.9.2014)

alınmıştır. 6360 sayılı Kanunlanüfus ölçütüne ek olarak yüzölçümü ölçütünün de getirildiği görülmektedir (Karasu, 2014: 186).

6360 sayılı kanun teklifinin gerekçesi[‡] incelendiğinde; büyükşehir sınırları içinde bütüncül ve tüm büyükşehir bölgesini kapsayacak makro politikaları belirleyen bir çerçeve sağlamanın; planlama ve koordinasyonda kolaylık, ölçek ekonomisinden yararlanma; kaynak israfını önleme, etkinlik ve verimliliği sağlama; yönetim sorunlarını giderme; uygun büyüklükte hizmet üretecek güçlü yerel yönetim birimlerine ulaşma; kaliteli kamu hizmeti üretimi, kamu hizmetinde koordinasyonun kolaylaşması amaçlarından söz edilmekte ve kanuna olan ihtiyaç bu şekilde gerekçelendirilmektedir.

Beklenen bu faydaların yanında, 6360 sayılı kanun olumlu ve olumsuz manada eleştirilere de uğramaktadır. Kanuna yönelik olumlu yaklaşımlar şöyle sıralanabilir; yönetim kademelerinin azaltılması açısından “optimal ölçek” konusunda çağdaş dünyadaki eğilimlere uygun düşmektedir (Parlak, 2014); il sathında bir “imar bütünlüğü”, sağlanmaktadır; parçalanmış idari alanlar sorunu azaltılmaktadır(Ersoy, 2013; Adıgüzel, 2014:168; Genç, 2014: 25-26); önceki “pergel yasası/düzenlemesi”ne göre daha anlamlıdır; yeni büyükşehir belediyelerinin yatırım bütçelerinin en az %10’unun on yıl süreyle belediye sınırlarına dahil edilmiş olan yerleşim yerlerinin altyapı hizmetleri için ayırmaları ve kullanmaları kentsel hizmetlerin geliştirilmesi yönünde standart kentsel alanların oluşturulmasına olumlu katkı sağlayabilecektir (Adıgüzel, 2014); büyükşehir belediye gelirlerinde artış sağlamıştır; köylere ve kırsal alanlara büyükşehir belediyesinin imkânlarının da eklenerek hizmetler götürüleceğinden, belediyeler seçilme sorumluluğuyla hareket ederek daha etkin ve kaliteli hizmet sağlayabileceklerdir (Çelikyay, 2014: 19); 6360 sayılı kanundan önce, hizmet birlikleri, belediye birlikleri vb. yoluyla yerel yönetim birimleri arasında sağlanmaya çalışılan koordinasyon ve tasarruf da etkin olarak sağlanabilecektir (Genç, 2014: 25-26); ilçe belediyeleri, tüzel kişiliği kaldırılan belde belediyeleri ile mahalleye dönüştürülen köyler de dahil olmak üzere, il mülki sınırları içerisinde oy kullanma hakkı olan herkese büyükşehir belediye başkanını seçme hakkı verilmiş ve tüm halkın belediyelerden hizmet beklentisi ortaya çıkmıştır (Karasu, 2014: 188).

Diğer yandan kanuna yönelik ciddi eleştiriler de yapılmaktadır. Bu eleştiriler şu şekilde sıralanabilir (Genç, 2014);Anayasada değişiklik yapılmadan il özel idareleri, köyler ve belde belediyelerinin tüzel kişiliklerinin kanunla kaldırılması, ilçe belediyelerinin büyükşehir ilçe belediyesi hâline dönüştürülmesinin Anayasaya aykırı olduğu iddiası; ilçelerin özerkliğini yitirmesi; yetki ve görev uyuşmazlıklarının ortaya çıkması; il özel idaresi olan iller ve il özel idaresi olmayan iller şeklinde ikili bir yapının ortaya çıkması; bölge-kent oluşumu; belediyelerin kırsal alana hizmet götürmesinde güçlüklerle karşılaşma ihtimali; belde ve ilçelerin kimliklerinin yok edilmesi; sözkonusuölçek düzenlemesiyle orta büyüklükteki kentlerin ihmal edilmesi; büyüyen ölçekle birlikte temsil imkanının azalması; merkeziyetçiliğe kayma; seçim çevrelerinin değişmesi; bölge yönetimine/federal yapıya geçişin hazırlığının yapılması; valilerin taşradaki konumlarının zayıflaması; bir yandan büyükşehir belediye sınırları genişletilirken, diğer yandan YİKM’nin kurularak valiliklerin güçlendirilmesinin ortaya çıkardığı tezat; büyükşehir belediyesinin hizmet ölçeğinin il mülki sınırları olarak genişletilmesi nedeniyle ilçede ve kırsal mahallelerde yaşayanların büyükşehir belediyesine ulaşması güç olacağından, uygulamanın yerel demokrasi ve halk katılımı bakımından sorun teşkil edebileceği;ilçe ve kırsal mahallelerde ikamet edenlerin ilave masraf ve zaman kaybına uğrayabileceği;belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılmasının Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’na aykırılık teşkil etmesi (Koyuncu ve Koroğlu, 2012: 4, 5, 8); büyükşehir belediyelerinin ilçe belediyeleri üzerindeki etkisinin artması (özellikle imar, planlama olmak üzere)(Şahin, 2012); mahalleye dönüşen eski köylerin de belediye modeli ile yönetilmesinin ortaya çıkaracağı sorunlar (Güler, 2012; Çukurçayır, 2014).

Bu makalede 6360 sayılı kanuna yönelik getirilen olumlu ve olumsuz değerlendirmeler ve uygulamadan hareketle, kanunla büyükşehir statüsü verilen Balıkesir’de büyükşehir belediyesi ölçeğinde büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından kanunun nasıl tecrübe edildiği ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede 6360 sayılı kanun sonrasında Balıkesir’de ortaya çıkan durumu

[‡]<http://www2.tbmm.gov.tr/d24/2/2-1316.pdf> (17.10.2016)

değerlendirmek için, Balıkesir’de kentleşmeye ve belediyeleşmeye dair özellikler; ardından kanunla ortaya çıkan idari, siyasi ve mali yapılanmaya ilişkin durum incelenmekte ve son olarak Balıkesir’in Büyükşehir Beleyesi olmasından sonra ortaya çıkan sorunlar ve çözüm önerileri konusunda 12 ilçe belediyesinde belediye yöneticileri ile yapılan anket çalışmasından elde edilen veriler değerlendirilmektedir.

2. 6360 SAYILI KANUN ve BALIKESİR’DE BÜYÜKŞEHİRLEŞME SÜRECİ

Balıkesir İlinin tarihi M.Ö. 8000-3000 yıllarına geri gitmektedir. Balıkesir, eski çağlardan beri, farklı noktalardan İstanbul’a giden önemli bir yol ağı üzerinde yer almıştır (Öntuğ, 2003: 13). Kent, 1071 Malazgirt Meydan Savaşından sonra Anadolu Selçuklu Devleti’nin egemenliğine geçmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti’nin yıkılmasından sonra, Selçuklu beylerinden Karesi Bey, Karesi Beyliğini kurarak Balıkesir’i merkez yapmıştır. Daha sonra kent Osmanlı Devleti’nin egemenliğine geçmiştir. 1862 yılından itibaren çeşitli yörük aşiretleri bölgede iskâna tabi tutularak yerleştirilmiştir. 1878 (93 Harbi) sonunda gelen muhacirler ise bölgede yeni köyler kurmuşlardır. 1923 yılında bütün sancakların il olmasıyla Karesi İli kurulmuş ve 1926 yılında Karesi İlinin adı Balıkesir olarak değiştirilmiştir (Balıkesir Valiliği, 2015).

Balıkesir; Anadolu yarımadasının kuzey batısında, Marmara ve Ege Bölgesi’nde yer almaktadır. Güneyinde Manisa ve İzmir, batısında Ege Denizi ve Çanakkale, doğusunda Kütahya ve Bursa, kuzeyinde Marmara Denizi bulunmaktadır. Balıkesir’in yüzölçümü 14.272 km²’dir. Balıkesir’in Ege Denizi’ndeki kıyı uzunluğu 115 km, Marmara Denizindeki kıyı uzunluğu ise 175 km.dir. Balıkesir İli genellikle tepelerin hâkim olduğu bir alan niteliği taşımakla birlikte 1800 metreyi bulan dağlar da yer almaktadır.

Balıkesir kent merkezi Karesi yöresi olarak bilinen düz sırtlı bir tepenin yamacında kurulmuştur. Kentin ilk gelişme yeri ova ile tepenin kesişiminde sağlam zeminli bir bölgeye işaret eder. 1950’lere kadar ilk yerleşim yerinde gelişen kent, 19.yy’ın sonuna kadar batı ve güneybatı yönünde büyümüş, karayolu ve sanayi bölgesinin varlığının etkisiyle deprem daha zayıf zeminli olan kuzeye ve doğuya doğru gelişmiştir (Gülen, 2008: 43). Bu gelişme ve kentleşme özellikleriyle Balıkesir zaman içinde “kentsel alan” olma özelliği göstermiştir.

TÜİK 2014 yılı verilerine göre Balıkesir İlinin nüfusu 1.189.057’dir ve Türkiye’nin nüfus olarak 17. en kalabalık ilidir. 1992 yılında kurulan Balıkesir Üniversitesi ve Bandırma ilçesinde 2015 yılında kurulan Bandırma 17 Eylül Üniversitesi ile ilde üniversite vardır. Balıkesir’in geçim kaynakları genellikle tarıma dayalı olup tarım ve hayvancılık önemli yer tutmaktadır. Balıkesir İli bitkisel üretim değeri olarak Türkiye’nin 17. büyük üreticisi; canlı hayvan değeri bakımından Türkiye’nin 2. büyük üreticisidir. Körfez bölgesinin yapısı itibarıyla zeytincilik yaygındır.

2.1. 6360 Sayılı Kanun Öncesinde Balıkesir’in Büyükşehir Olmasına Yönelik Adımlar

6360 sayılı kanundan önce Balıkesir’in büyükşehir yapılması ve Bandırma’nın il yapılması, yeni ilçeler kurulması yönünde bazı çabalar olduğu görülmektedir.

2.1.1. Büyükşehir Yapma ve Bandırmanın İl Olması Teklifleri

FP Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün, 16.09.1997 tarihinde 2/912 sayıyla Balıkesir İlinde Büyükşehir belediyesi ile Bahçelievler, Adnan Menderes ve Oruçgazi adında ilçe kurulması konusunda kanun teklifi vermiştir. Kanun Teklifini 05.07.1999 tarihinde yenileyerek 2/152 sayıyla tekrar kanun teklifi verilmiştir. Kanun tasarısı gerekçesinde; nüfus artışı, kırsal kesimden kente hızlı nüfus akışı, kentin büyüklüğü, toplu taşıma, altyapı ve çevre kirliliği ile etkili hizmet verilmesi; ulaşım, yol, spor ve alışveriş merkezlerinin yapılması ve karşılaşılan sorunların çözümü için Balıkesir Belediyesi’nin 3030 sayılı kanuna göre yeniden teçhiz edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bahçelievler Belediyesine; il merkezinden 5 mahalle ile 14 köyün tüzel kişiliği kaldırılarak mahalle olarak bağlanması, ayrıca 14 belde ve köyün bağlanması öngörülmüştür. Adnan Menderes Belediyesine; il merkezinden 19 mahalle ile 2 köyün tüzel kişiliği kaldırılarak mahalle olarak bağlanması, ayrıca İl merkezinden 50 ve İvrindi İlçesinden 4 belde ve köyün bağlanması öngörülmüştür. Oruçgazi

Belediyesine; il merkezinden 13 mahalle ile 1 köyün tüzel kişiliği kaldırılarak mahalle olarak bağlanması, ayrıca il merkezinden 42 belde ve köyün bağlanması öngörülmüştür. Ancak kanun teklifi yasalaşamamıştır.

MHP Balıkesir Milletvekili Aydın Gökmen, 24.05.2000 tarihinde 2/519 sayılı Balıkesir İlinde 3030 sayılı kanun hükümlerine göre Balıkesir Belediyesi'nin aynı ismi taşıyan Büyükşehir Belediyesine dönüşmesi için kanun teklifi vermişlerdir. Balıkesir'in hizmet alanının çok geniş olması, enerji, içme ve kullanma suyu, kanalizasyon, ulaşım, toplu taşıma ve imar gibi temel belediye hizmetlerini birbiriyle uyumlu ve bütünleştirici bir planlama içinde yeterli ölçüde ve verimli olarak sunulmasını sağlamak için büyükşehir statüsünün gerekli olduğu belirtilmiş ancak kanun teklifi yasalaşamamıştır.

CHP Balıkesir Milletvekili Av. Ayşe Nedret Akova, 11.01.2012 tarihinde 2/289 sayılı 5216 sayılı kanunun nüfus ölçütünün 750.000'den 650.000'e düşürülmesi, 2010 nüfus sayımına göre il merkezinin nüfusu 694.926 ve sosyo-gelişmişlik düzeyi yüksek olan Balıkesir İlinde büyükşehir belediyesi kurulması için TBMM'ye kanun teklifi vermiştir. Bu teklifle 5393 sayılı Belediye Kanunu ile kamu hizmetlerinin sunulmasında güçlüklerle karşı karşıya kalan Balıkesir ve diğer il belediyelerinin "Büyükşehir Belediyesi" statüsüne kavuşturularak topluma daha iyi hizmet verilmesinin sağlanacağı belirtilmiş ancak teklif yasalaşamamıştır.

AK Parti Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından 08.10.2012 tarihinde 1/690 sayılı "Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" TBMM'ye verilmiştir. Kanun tasarısının genel gerekçesinde; etkin, etkili, vatandaş odaklı, hesap verebilen, katılımcı, saydam ve olabildiğince yerel bir yönetim anlayışı içerisinde reform yapmanın önemine değinilmiştir. Vatandaşlar için hizmet kalitesini geliştirerek vatandaş memnuniyetini artırmayı ve vatandaşların kamu yönetimine daha fazla katılımını sağlamayı hedefleyerek kamu yönetimi, etkinliği, verimliliği ve vatandaşın artan hizmet beklentilerinin karşılanmasının amaçladığı belirtilmiştir. Bu kanun tasarısı "Onüç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmidört İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" olarak isimlendirilmiş, Altınoluk beldesinin ilçe olması maddesi metinden çıkarılarak 24 ibaresi 23 olarak değiştirilmiştir. Yeni kurulacak 13 büyükşehirde coğrafya durumu, idari durum, ekonomik şartlar ve kamu hizmetlerinin gerekleri göz önünde bulundurularak yeni ilçeler kurulacağı belirtilmiştir.

Hizmetlerin etkin, verimli ve adaletli bir şekilde ulaştırılması bakımından iller ve ilçelerin gelişme eğilimleri göz önünde bulundurularak bu birimlerin ihtiyaç ve zaruretlerine cevap verecek il ve ilçe kurulma taleplerinin de kapsam dâhiline alınmasının uygun olacağı belirtilmiştir. Kanun tasarısıyla Balıkesir İlinde yeni büyükşehir belediyesi kurulacağı belirtilmiştir. Balıkesir Belediyesinin mahalleleri merkez olmak üzere, Balıkesir Belediyesine bağlı 27 mahalle ile il merkezine bağlı 2 belde ve 40 köyden oluşan Karesi adıyla ilçe ve aynı adla belediye kurulacağı belirtilmiştir. Balıkesir Belediyesinin mahalleleri merkez olmak üzere, Balıkesir Belediyesine bağlı 13 mahalle ile il merkezine bağlı 1 belde ve 80 köyden oluşan Altıeylül adıyla ilçe ve aynı adla belediye kurulacağı belirtilmiştir. Ayrıca Balıkesir İlinde, Altınoluk Beldesi merkez olmak üzere, Edremit ilçesine bağlı 3 belediye ve 11 köyden oluşan Altınoluk ilçesi ve aynı adla belediye kurulacağı belirtilmiştir. Kanun tasarısının TBMM'de görüşülmesinde, alt komisyon metninde Altınoluk beldesinin ilçe olması geçmemiştir ve Altınoluk'un ilçe olma tasarısı yasalaşmamış diğer teklifler yasalaşmıştır.

MHP Balıkesir Milletvekili Aydın Gökmen, 14.08.2002 tarihinde 2/1042 sayılı Balıkesir İlinde bulunan Bandırma ilçesinin il olması hakkında kanun teklifi vermişlerdir. Balıkesir'in yüzölçümünün geniş olması ve coğrafi yapısının engebeli olması, nüfus yoğunluğu, bazı ilçelerin il merkezine uzaklıkları nedeniyle kamu hizmetlerinin aksaması, kamu hizmetlerinin etkin, uyumlu ve verimli bir şekilde sunulması, bölgenin kalkınabilmesi ve halkın beklentilerinin karşılanabilmesi için Bandırma adında bir il kurulması gerektiği belirtilmiştir. Yeni kurulacak Bandırma İlının Bandırma ilçesi merkez olmak üzere; Erdek, Gönen, Susurluk, Manyas ve Marmara ilçeleri ile belde, bucak ve köylerinden oluşacağı belirtilmiştir. Ancak kanun teklifi yasalaşamamıştır.

2.1.2. Balıkesir’de Yeni İlçe Kurulması İle İlgili Çalışmalar

FP Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün, 03.04.1996 tarihinde 2/193 sayıyla Balıkesir İlinde Altınova adında ilçe kurulması hakkındaki kanun tekliflerini vermişlerdir. Kanun teklifi yasalaşamamıştır.

FP Balıkesir Milletvekili Dr. Mustafa Güven Karahan, 15.06.1999 tarihinde 2/78 sayıyla Balıkesir İlinde Gönen ilçesi yakınlarında Sarıköy adında bir ilçe ve aynı adla bir belediye kurulması için TBMM’ye kanun teklifi vermişlerdir. Teklif ile Sarıköy beldesinde bulunan 4 mahallenin ilçe mahallesi olacağı öngörülmüştür. Kanun teklifi yasalaşamamıştır.

DSP Balıkesir Milletvekili Numan Gültekin, İçişleri Komisyonuna 05.05.2002 tarihinde 2/968 sayıyla Balıkesir İlinde Ayvalık ilçesi yakınlarında Altınova adında bir ilçe ve aynı adla bir belediye kurulması için TBMM’ye kanun teklifi vermişlerdir. Kanun teklifinin gerekçesinde; turizm potansiyeline ivme kazandırılması, turizm nedeniyle yoğunlaşan ve yerleşik nüfus ihtiyaçlarının karşılanması, tarım, sanayi ve turizme ait yatırımların canlanması ile kamu hizmetlerinin gereği gibi karşılanması açısından; 9 tane çevre köyün Altınova beldesine bağlanarak Altınova ilçesinin kurulmasını gerektirdiği belirtilmiştir. Ancak kanun teklifi yasalaşamamıştır.

DSP Balıkesir Milletvekili Numan Gültekin, İçişleri Komisyonuna 05.05.2002 tarihinde 2/969 sayıyla Balıkesir İlinde Edremit ilçesi yakınlarında Altınoluk adında bir ilçe ve aynı adla bir belediye kurulması için TBMM’ye kanun teklifi vermişlerdir. Kanun teklifinin gerekçesinde; turizm potansiyeline ivme kazandırılması, turizm nedeniyle yoğunlaşan ve yerleşik nüfus ihtiyaçlarının karşılanması, tarım, sanayi ve turizme ait yatırımların canlanması ile kamu hizmetlerinin gereği gibi karşılanması açısından; 8 tane çevre köyün Altınoluk beldesine bağlanarak Altınoluk ilçesinin kurulmasını gerektirdiği belirtilmiştir. Ancak kanun teklifi yasalaşamamıştır.

CHP Balıkesir Milletvekilleri Ali Kemal Deveciler ve Orhan Sür, 22.01.2003 tarihinde 2/64 sayıyla Balıkesir ilinde Altınoluk adında bir ilçe ve aynı adla bir belediye kurulması için TBMM’ye kanun teklifi vermişlerdir. Kanun teklifinin gerekçesinde; turizm potansiyelinin artırılarak değerlendirilmesi, turizm nedeniyle yoğunlaşan ve yerleşik nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması, tarım, sanayi ve turizme ait yatırımların hızlanması ve canlanması ile kamu hizmetlerinin gereği gibi karşılanması açısından; Altınoluk beldesi ile coğrafi bütünlük arz eden 8 tane çevre köyün Altınoluk beldesine bağlanarak ilçesinin kurulmasını gerektirdiği belirtilmiştir. Ancak kanun teklifi yasalaşamamıştır.

AK Parti Balıkesir Milletvekili Ali Aydınlioğlu, 28.03.2006 tarihinde 2/777 sayıyla Balıkesir İlinde Edremit ilçesi yakınlarında Altınoluk adında bir ilçe ve aynı adla bir belediye kurulması için TBMM’ye kanun teklifi vermişlerdir. Kanun teklifinin gerekçesinde; turizm, tarım ve sanayinin ivme kazanması ve daha fazla hizmet sunulması için Altınoluk adında ilçe kurulması gerektiği belirtilmiştir. Yeni kurulacak Altınoluk ilçesine Edremit ilçesinden 8 köyün bağlanması öngörülmüş ancak kanun teklifi yasalaşamamıştır.

MHP Balıkesir Milletvekili Ahmet Duran Bulut, 16.10.2012 tarihinde 2/928 sayıyla Balıkesir İlinde Ayvalık ilçesi yakınlarında Altınova adında bir ilçe ve aynı adla bir belediye kurulması için TBMM’ye kanun teklifi vermişlerdir. Kanun teklifinin gerekçesinde; ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan Altınova ilçesinin kurulmasında büyük yarar bulunduğu belirtilmiştir. Yeni kurulacak Altınova ilçesine Ayvalık ilçesinden 10 kasaba ve köyün bağlanması öngörülmüş ancak kanun teklifi yasalaşamamıştır.

Balıkesir’de ilçe, il ve büyükşehir kurulma çalışmaları kapsamında incelenen kanun tasarı ve teklifleri neticesinde; günümüzde TBMM’de olan AK Parti, CHP ve MHP’nin büyükşehir olunması ve yeni ilçe ile belediyeler kurulması konusunda çalışmalarının olduğu, farklı zamanlarda gündeme gelen tekliflerde de benzer kentleşme ve yerleşme sorunları ve gerekliliklerine işaret edildiği görülmektedir.

2.2. 6360 Sayılı Kanun Sonrasında Balıkesir İlinin İdari Durumu

6360 sayılı Kanundan önce Balıkesir İlinde bulunan mahalli idare sayısı; merkez ilçe dahil 19 ilçe, 53 belediye (34 belde belediyesi, 18 ilçe ve 1 il belediyesi), 222 mahalle ve 892 köydür. 6360 sayılı

kanunla Balıkesir'in büyükşehir belediyesi statüsü almasıyla, ilçe sayısı 20'ye yükselmiştir. 34 belde belediyesi kapatılarak, 53 olan mevcut belediye sayısı 18'e azalmıştır.

Tablo 1: 6360 Sayılı Kanun Öncesi ve Sonrası Balıkesir'de İdari Durum

Yıllar	İlçe Sayısı	Belediye Sayısı	Köy Sayısı	Mahalle Sayısı
2011	18	53	892	222
2012	18	53	892	222
2013	20	20 +1 (Bşb.)	--	1121
2014	20	20 +1 (Bşb.)	--	1121

Kaynak: MİGM, 2014

6360 sayılı Kanununun 2. maddesinin 2. fıkrasıyla Balıkesir İlinde; 2 belediye, 27 mahalle ve 40 köy bağlanarak Karesi adıyla yeni bir ilçe kurulmuştur. Yine kanunun 3. fıkrası ile 1 belediye, 13 mahalle ve 80 köy bağlanarak Altıeylül adıyla ikinci yeni ilçe kurulmuştur. 18 ilçe belediyesine yeni kurulan 2 ilçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi de eklenmiş ve belediye sayısı 21'e yükselmiştir. Köyler mahalleye dönüştürüldüğü için köy sayıları ile tek mahalleye dönüşen beldelerin de mahalle sayısına eklenmesiyle, mahalle sayısı 1121'e yükselmiştir. Balıkesir'de halen 892'si kırsalda olmak üzere toplam 1.121 mahalleye 20 ilçe belediyesiyle Balıkesir Büyükşehir Belediyesince hizmet verilmektedir.

Tablo 2: Balıkesir'in İlçelerine Ait Demografik, Coğrafi ve Mali Yapısına Dair Veriler

Sıra Nu.	İlçe Adı	Nüfusu (2013)	Nüfusu (2014)	Nüfusu (2015)	Yüzölçümü (Km2)	Merkeze Uzaklığı	Mahalle Sayısı	Belde Sayısı	6360 Öncesi Geliri (Bin TL)	6360 Sonrası Geliri	Gelir Artış ve Azalış Oranı
1	Altıeylül	170260	172.023	173.686	927	--	94	1	Yeni İlçe	19369	-
2	Ayvalık	64462	69.880	67.902	266	127	34	2	8343	7416	-11
3	Balya	14153	13.912	13.648	936	50	46	1	739	3240	339
4	Bandırma	143117	145.089	146.688	599	99	54	2	26869	16321	-39
5	Bigadiç	48728	48.470	49.539	1007	38	79	1	5167	7142	38
6	Burhaniye	52674	57.554	57.090	280	93	38	1	9160	6153	-33
7	Dursunbey	40572	39.411	38.522	1906	80	111	-	5654	8066	43
8	Edremit	129104	140.161	140.857	708	86	40	5	12077	14917	24
9	Erdek	33410	34.676	32.899	400	120	28	2	4727	4206	-11
10	Gömeç	11965	13.431	12.768	223	111	13	1	1626	1676	3
11	Gönen	73361	73.095	72.701	1152	150	101	1	10016	9985	0
12	Havran	27952	27.876	27.564	559	78	34	1	3305	4009	21
13	İvrindi	34643	34.207	33.710	751	38	68	4	2451	5247	114
14	Karesi	167549	170.776	173.386	702	--	70	2	Yeni İlçe	19369	-
15	Kepsut	24608	24.180	23.508	894	28	69	--	2820	4361	55
16	Manyas	21039	20.477	20.154	586	82	50	2	2319	3487	50
17	Marmara	9310	9.456	8.448	117	105	14	2	618	1664	169
18	Savaştepe	19278	18.863	18.677	425	49	50	1	3217	2879	-11
19	Sındırgı	36402	35.591	34.868	1433	63	74	3	4226	6526	54
20	Susurluk	40174	39.939	39.673	645	42	54	2	5351	5607	5
TOPLAM		1.162.761	1.189.057	1.186.688	14.472	--	1.121	34	--	--	--

Kaynak: İller İdaresi, YSK, TEPAV, Nüfusu.com. Erişim Tarihi: 08.02.2016, (* 6360 Sayılı Kanundan Önce)

Balıkesir'de 6360 sayılı Kanundan önce belediyeler 222 mahalleye hizmet sağlarken yasayla belediyelerin hizmet sunacağı mahalle sayısı 1.121'e çıkmış ve belediyelerin hizmet sunduğu mahalle sayısı %405 artmıştır. 6360 sayılı Kanunla Balıkesir'in büyükşehir belediyesi haline getirilmesi kentteki hizmet yönlü idari yapıyı değiştirmiştir. Balıkesir'de büyükşehir belediyesi ve yirmi ilçe belediyesinden oluşan ikili bir hizmet merkezli idari yapı oluşturulmuştur.

6360 sayılı Kanunla büyükşehir belediyelerinin hizmet sınırı ilin mülki idare sınırı olarak değiştirilmiştir. Dolayısıyla ilçe belediyelerinin hizmet sınırı da ilçe mülki sınırları haline gelmiştir. Büyükşehir belediyesi başta olmak üzere belediyelerin sunacakları hizmetler ile ilçelerin

nüfusu, yüzölçümleri, mahalle sayıları, merkeze olan uzaklıkları birlikte değerlendirildiğinde; Balıkesir'in sosyal ve alt yapı eksiklikleri, mahalle sayısının çokluğu, kentsel hizmet alanının büyüklüğü önemli bir olumsuz durum olarak ortaya çıkmaktadır. Değişen yerel hizmet fonksiyonlu idari yapı sonucunda kentin kamusal hizmet yükü büyükşehir belediyesinin ve ilçe belediyelerinin olmuştur.

6360 sayılı Kanun öncesi ve sonrasına göre belediye gelirlerinin kıyaslanması neticesinde; Ayvalık, Bandırma, Burhaniye, Erdek ve Savaştepe Belediyelerinin gelirlerinin azaldığı görülmektedir. Geliri en çok azalan belediye Bandırma; geliri en çok artan belediye Balya'dır. Onu sırasıyla Marmara, İvrindi ve Kepsut Belediyeleri izlemektedir.

6360 sayılı Kanunla büyükşehir belediyesi statüsüne yükselen Balıkesir'in Tablo 2'de görüldüğü üzere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden (GBVG) aldığı pay, 6360 sayılı Yasa öncesine göre 142 TL artarak kişi başı 218 liradan 360 TL'ye yükselmiştir. Mali kaynaklarda %65,3'lük gelir artışı yaşandığı söylenmektedir (BİL, 2015).

Çalışmanın bu kısmında Balıkesir İlinde yapılan genel seçimler ve yerel seçimlerin sonuçları konusunda derlenen bilgiler verilmiştir.

Tablo 3: Genel Seçimlerde Balıkesir İli Oy Oranı ve Milletvekili Durumu

S. Nu.	Siyasi Partiler	2015 Kasım	Mv. Sayısı.	2015 Haziran	Mv. Sayısı.	2011	Mv. Sayısı.	2007	Mv. Sayısı.	2002	Mv. Sayısı.	1999	Mv. Sayısı.
1	AKP	45,8	4	38,9	3	46,5	4	41,5	5	33,6	5	-	-
2	MHP	14,6	1	20,3	2	13,9	1	15,8	1	7,9	-	16	2
3	CHP	34,2	3	34,1	3	33,8	3	24,3	2	19,7	3	6,2	-
4	DYP	-	-	-	-	0,3	-	-	-	14,9	-	18,4	2
5	ANAP	-	-	-	-	-	-	-	-	5,15	-	13,9	1
6	DP	0,4	-	0,3	-	1,2	-	8,9	-	-	-	-	-
7	DSP	-	-	-	-	-	-	-	-	1,8	-	31,2	3
8	SP	0,8	-	1,8	-	1,1	-	2,04	-	1,5	-	9,5	-
9	HDP	2,7	-	3,1	-	-	-	-	-	1,6	-	1,04	-

Kaynak: secim.habertürk.com ve secim.ntv.com. 04.02.2016.

Tablonun genel olarak incelenmesinde; 2002 yılı genel seçimlerinden itibaren ana muhalefet partisinin oyunun Balıkesir İlinde daima artan görünümde olduğu, muhalefet partisinin oy oranının ise 2011 seçimlerinde azalma olmasına rağmen diğer genel seçimlerin tamamında arttığı görülmüştür. İktidar partisinin oy oranının ise 2015 yılı Haziran ayı genel seçimlerine kadar arttığı ve 2015 Haziran seçimlerinde azaldığı görülmüştür.

Tablo sonuçları Balıkesir'in büyükşehir belediyesi olması açısından değerlendirildiğinde, iktidar partisinin oy kaybının sebepleri olarak halkın büyükşehir belediyesinden beklentilerinin tam olarak karşılığını bulamadığı, büyükşehir sisteminin tam olarak yerleşemediği, etkilerini gösteremediği ve ülkede yaşanan diğer faktörlerin de etkisiyle vatandaşın mevcut iktidarın oy oranının azalmasının sebepleri arasında gösterilebilir.

6360 sayılı Kanun sonrasında Balıkesir İlının değişen siyasi durumu için Tablo 3 incelendiğinde Balıkesir'de 6360 sayılı Kanun öncesinde 34'ü belde olmak üzere 53 belediye başkanlığı için yerel seçimlerde oy kullanılmıştır. 6360 sayılı Kanun sonrasında 21 belediye başkanlığı için oy kullanıldığı belediye başkanlıkları sayısında %60 oranında bir azalma olduğu görülmektedir.

Başka bir boyuttan bakıldığında ise köylerin mahalle haline gelmesi ve büyükşehir sınırlarının il mülki sınırları olması dolayısıyla köylerde ve beldelerde yaşayan vatandaşlar hem ilçe belediye başkanının seçilmesine, hem de büyükşehir belediye başkanının seçilmesine oy verebilmektedirler. 6360 sayılı Yasa öncesinde hiç katılmazlarken yasa sonrasında iki belediye başkanlığı seçimine katılmaları sağlanmış olmaktadır. İl ve ilçe merkezlerinde yaşayanlar da bir belediye başkanını seçerlerken yasadan sonra hem ilçe hem de büyükşehir belediye başkanının seçilmesine

katılmışlardır. Seçim olanağının artması, yerel demokrasi bakımından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilmektedir.

Tablo 4. Balıkesir İli İlçe Belediye Başkanlıklarının Partilere Göre Dağılımı

Sıra Nu.	İlçe Adı	30 Mart 2014	29 Mart 2009	28 Mart 2004
1	Altıeylül	AK Parti	-	-
2	Ayvalık	CHP	CHP	CHP
3	Balya	MHP	CHP	MHP
4	Bandırma	CHP	CHP	CHP
5	Bigadiç	AK Parti	AK Parti	AK Parti
6	Burhaniye	AK Parti	CHP	AK Parti
7	Dursunbey	AK Parti	AK Parti	AK Parti
8	Edremit	CHP	MHP	CHP
9	Erdek	CHP	AK Parti	CHP
10	Gömeç	AK Parti	AK Parti	AK Parti
11	Gönen	AK Parti	AK Parti	AK Parti
12	Havran	AK Parti	AK Parti	AK Parti
13	İvrindi	AK Parti	AK Parti	AK Parti
14	Karesi	AK Parti	-	-
15	Kepsut	AK Parti	AK Parti	AK Parti
16	Manyas	CHP	AK Parti	CHP
17	Marmara	AK Parti	CHP	AK Parti
18	Savaştepe	AK Parti	CHP	AK Parti
19	Sındırgı	AK Parti	CHP	AK Parti
20	Susurluk	AK Parti	CHP	AK Parti

Kaynak: İHA ve Habertürk, 2015

Tablo 4 incelendiğinde; 2004 yılı seçimlerinde mevcut 18 ilçe belediyesinden 12 belediye başkanlığını AK Parti'nin, 5 belediye başkanlığını CHP'nin, 1 belediye başkanlığını MHP'nin kazandığı görülmüştür. 2009 yılı yerel seçimlerinde ise mevcut 18 ilçe belediyesinden 9 belediye başkanlığını AK Parti'nin, 8 belediye başkanlığını CHP'nin, 1 belediye başkanlığını MHP'nin kazandığı görülmüştür. 2014 yılı yerel seçimlerinde Balıkesir'in de büyükşehir belediyesi statüsü kazanmasıyla 20'ye yükselen ilçe belediyesinden, 14 belediye başkanlığını AK Parti'nin, 5 belediye başkanlığını CHP'nin, 1 belediye başkanlığını MHP'nin kazandığı görülmüştür.

İlçe belediye başkanlıklarından 2004 yerel seçimlerinde AK Parti'nin %67'sini, CHP'nin %28'ini, MHP'nin %6'sını kazandığı görülmektedir. 2009 yerel seçimlerinde AK Parti'nin %50'sini, CHP'nin %44'ünü, MHP'nin %6'sını kazandığı görülmektedir. 2014 yerel seçimlerinde AK Parti'nin %70'ini, CHP'nin %25'ini, MHP'nin %5'ini kazandığı görülmektedir.

3. 6360 SAYILI KANUNUN BALIKESİR'DE YEREL HİZMET SUNUMUNA ETKİSİ

Çalışmanın bu bölümünde; 6360 sayılı kanunun Balıkesir İlinde uygulamasının büyükşehir ve ilçe belediye yöneticileri tarafından ne şekilde değerlendirildiği ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Çalışmayla 6360 sayılı Kanunun Balıkesir İlinde kamu hizmetlerinin sunumuna olan etkilerinin incelenmesi, yasadan sonra yerel hizmetlerin sunumunda etkinlik ve verimlilik açısından bir değişim olup olmadığı; yasayla getirilen yeni düzenlemelerin ilçe belediye yöneticileri tarafından ne şekilde değerlendirildiğinin araştırılması, yasanın uygulanmasıyla ortaya çıkan sorunların belirlenerek çözüm önerileri üretilmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

6360 sayılı Kanun ile beldede yaşayan vatandaşlar ile köyde yaşayan vatandaşların ulaşım, harcama ve katılım durumları, belediyelerin gelirleri ile hizmeti sunacak şahısların seçilmişlerin emrinde olması, belediye hizmet sınırlarının değişmesi, köy ve belde gibi kamu tüzel kişiliklerinin kalkması, yerelde merkezi hizmet birimlerinin teşkil edilmesi gibi durumlar değişmiştir. Bu değişimlerin ilçelere, belediye yöneticilerine ve vatandaşa yansımalarını Balıkesir ölçeğinde araştırmak bu çalışmanın amacıdır. Yerel yönetimler konusunda halkın ve idarecilerin bilinçlenmesine katkı sağlamak, il ölçeğinde yapılan değerlendirmeler ile ortaya çıkarılan yeni fikir ve sonuçlarından siyasi

iradelerin faydalanabilmesi, yapılabilecek uygulamalara kaynak sağlayabilmesi çalışmadan beklenen yararlarındandır.

Araştırmanın evrenini 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi statüsü kazanan iller ile yasayla birlikte yönetim sistemleri değişen büyükşehirlerde olmak üzere Türkiye’de bulunan 30 büyükşehir belediyesi; araştırmanın örneklemini ise Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ile Balıkesir’in 20 ilçe belediyesi oluşturmaktadır. Çalışma için Balıkesir Büyükşehir Belediyesinde bulunan belediye başkanları, başkan vekilleri ile başkan yardımcılarında oluşan örneklemin büyüklüğü yeterli olarak görülmüştür. Araştırmada örnekleme 9’u demografik; 45’i araştırma sorusu olmak üzere toplam 54 sorudan oluşan anket yapılmıştır. Araştırma soruları 3 seçenekli Likert tipi anket olarak hazırlanmıştır.

Alan araştırmasına başlanırken tüm belediye başkanları, vekilleri ve yardımcıları ile anket yapılması hedeflenmiştir. Balıkesir’de 21 belediye başkanı ve 36 belediye başkan yardımcısı ile 3 belediye başkan vekilinin görev yaptığı anlaşılmış, toplamda 60 anket yapılması hedeflenmiştir. 1 belediye başkanı, 3 başkan yardımcısı ve 1 başkan vekili ile anket yapılamamıştır. Toplam 55 anket tamamlanmıştır. Tamamlanan anket oranı %91,67 oranında olmuştur. Anket çalışmaları 2015 yılı Ekim ve Kasım aylarında yapılmıştır. Yüz yüze yapılan her bir anket ortalama 25 ile 45 dakika arasında sürmüştür.

Zaman ve kaynak kısıtlılıkları nedeniyle araştırma Balıkesir İli ile sınırlı tutulmuştur. Hazırlıkların yapılması ile anket ve görüşmelerin organize edilmesi aşamalarında görüşme yapılacak kişilerden randevu talep edilmiştir. Yapılmış olan görüşme plânına uygun şekilde görüşmeler gerçekleştirilerek araştırmanın tamamlanması sağlanmıştır. Anket uygulanacak şahısların yönetim ve siyasi faaliyetlerinin yoğun olması, zamanlarının kısıtlı olması nedeniyle tüm şahıslarla yüz yüze anket yapılamamış, bazılarında e mail veya belgegeçer ile anket formu gönderilmiş, bazılarında ise anket formu bırakılarak anketin tamamlanması sağlanmıştır.

Anket sonucu elde edilen bulgular; frekans, yüzde, birikimli yüzde, güvenilirlik analizi tekniklerinden yararlanılarak SPSS Statistics 22 WIN programıyla çözümlenmiştir.

Tablo 5. Anket Sorularının Cronbach’s Alpha Güvenilirlik Oranları

Cronbach's Alpha	N of Items	Cronbach's Alpha	N of Items
,663	54	,782	45

Çalışmada uygulanan anketlerin Cronbach’s Alpha güvenilirlik oranı, demografik sorularda dahil (toplam 54 soru) olduğu şekilde %66,3 çıkmış, sadece araştırma sorularının (toplam 45 soru) sonuçları test edildiğinde ise %78,2 sonucu elde edilmiştir. Güvenilirlik test sonuçlarının $0,60 \leq \alpha < 0,800$ ise ölçek oldukça güvenilir olduğundan, Güvenilirlik test sonuçlarının $0,60 \leq \alpha < 0,800$ ise ölçek oldukça güvenilir olduğundan, çalışmamızda yapılmış olan anket sonuçlarının da 0,663 ve 0,782 çıktığından, çalışmamızda yapılmış olan anket sonuçlarının güvenilir olduğu belirtilebilir.

3.1. Anket Sonuçları

Çalışmanın bu kısmında, Balıkesir İlinde 6360 sayılı Kanunun kamu hizmetlerinin sunumuna etkisinin belirlenmesi için yapılan anket sonuçları incelenecek ve değerlendirilecektir. Bu kısımda ilk olarak 7 sorudan oluşan örneklemlerin demografik durumu incelenecektir.

Tablo 6. Ankete Katılanların Sosyo-Demografik Durumu

1.	Cinsiyetiniz	Kadın			Erkek		
		1 (%1,8)			54 (%98,2)		
2.	Yaşınız	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
		0	0	8 (%14,5)	31 (%56,4)	15 (%27,3)	1 (%1,8)
3.	Eğitim Durumunuz	Ortaokul	Lise	Yüksek Okul	Üniversite	Y. Lisans	Doktora
		6 (%10,9)	11 (%20)	6 (%10,9)	26 (%47,3)	6 (%10,9)	-
4.	Doğduğunuz Yerleşim Yeri	Köy	Mahalle	Belde	İlçe	İl	
		14 (%25,5)	2 (%3,6)	6 (%10,9)	27 (%49,1)	6 (%10,9)	
5.	İkamet Yeriniz	Köyden Dönüşen Mahalle			Merkez Mahalle		
		6 (%10,9)			49 (%89,1)		

6.	Mesleğiniz	Memur	22(%40)	Çiftçi	-
		Esnaf	8(%14,5)	Ev hanımı	-
		İşçi	-	Emekli	9(%16,5)
		Serbest meslek (eczacı, doktor, mühendis vs...)			16(%29,1)
7.	Statünüz	Başkan	20(%36,5)	Başkan Vekili	2(%3,6)
				Başkan Yardımcısı	33(%60)

Araştırma örneklemini oluşturan belediye yöneticilerinin %98,2'sinin erkek, %1,8'inin ise kadın olduğu görülmüştür. Belediyelerin yerel siyasetin en önemli aktörleri olmasından dolayı "Türkiye'de siyasetin erkek egemen bir uğraş olduğu" (Hatipoğlu, 2007: 215) şeklindeki tespitin çalışmanın örneklemi için de teyit edildiği söylenebilmektedir.

Ankete katılanların yaş aralıkları incelendiğinde 18-24 ile 25-34 yaş grubunda belediye yöneticisi olmadığı, yöneticilerin %14,5'inin 35-44 yaş grubunda, %56,4'ünün 45-54 yaş grubunda, %27,3'ünün 55-64 yaş grubunda, %1,8'inin ise 65 ve üstü yaş grubunda yer aldığı görülmüştür. Belediyelerde genç yaşta yönetici/siyasetçi olmadığı, orta ve üst yaş grubunda belediye yöneticisi olduğu, böylelikle de yeterli bilgi ve tecrübe birikimine sahip belediye yöneticilerinin bulunduğu söylenebilmektedir.

Anket uygulanan belediye yöneticilerinin eğitim durumlarına bakıldığında %10,9'unun ortaokul mezunu, %20'sinin lise mezunu, %10,9'unun yüksekokul mezunu; %47,3'ünün üniversite mezunu olduğu, %10,9'unun yüksek lisans yaptığı görülmüştür.

Ankete katılanların doğduğu yerleşim yerleri ile ilgili olarak da; %25,5'inin köyde doğduğunu, %3,6'sı mahalle de, %10,9'u belde de, %49,1'i ilçede, %10,9'u İl'de doğduğunu belirtmiştir. Belde, ilçe ve illerde mahalle teşkilatının olduğunu varsaydığımızda örneklemimizin %73'ünün mahalle doğumlu, %27'sinin de köy doğumlu olduğunu söylemek mümkündür.

Ankete katılanların ikamet yerleri incelendiğinde %10,9'unun köyden dönüşen mahallede ikamet ettiği, %89,1'inin de merkez mahalle yani eski mahallelerinde ikamet ettiklerini beyan ettikleri görülmüştür. Köyden dönüşen mahalle söyleminden tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerin mahalleye dönüştürülmesi anlamı da çıkarılmıştır. Siyasi partilerin ilçe belediye başkanlıklarına aday yapamadıkları nüfuzlu belde belediye başkanlarını belediye başkan yardımcısı yaparak istihdam ettikleri veya nüfuzlu belde belediye başkanlarını ilçe belediye başkan adayı yaptıkları da alan çalışmaları esnasında görülmüştür.

Ankete katılanların meslekleri incelendiğinde, %40'ının memur olduğunu beyan ettiği görülmüştür. Bazı belediye başkanları ve yardımcısı, belediye hizmetlerine girmeden önce başka bir işte çalışmasına veya esnaflık gibi işleri devam etmesine rağmen, mesleğinin memur olduğunu işaretlediği görülmüştür. Memur seçeneğini işaretlemeyen diğer örneklemimizin %14,5'inin esnaf, %16,4'ünün emekli, %29,1'inin serbest meslek sahibi olduğunu beyan ettiği görülmüştür.

Örneklemimizin statüleri incelendiğinde %36,4'ünün belediye başkanı, %60'ının belediye başkan yardımcısı, %3,6'sının belediye başkan vekili olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Anket Yapılan Belediye Yöneticilerinin Belediyelere Göre Dağılımı

Belediyeler	Altaylı	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Karesi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı	Susurluk	Balıkesir Bşb.	TOPLAM
Sıklık	4	1	2	4	3	2	3	4	2	2	3	3	2	5	3	2	1	2	2	3	2	55
Yüzde	7,3	1,8	3,6	7,3	5,5	3,6	5,5	7,3	3,6	3,6	5,5	5,5	3,6	9,1	5,5	3,6	1,8	3,6	3,6	5,5	3,6	100

Anketler düzenlenirken belediye başkanlığının hangi partide olduğu; ilçe nüfusunu kalabalık veya seyrek olması; ilçenin büyükşehir yakın veya uzak olması; ilçenin yüz ölçümünün geniş veya dar olması; ilçe belediyesi sınırları içinde yer alan mahalle sayısının az veya çok olması; ilçe belediyesinin kıyıda veya iç kesimlerde yer alması; ilçenin gelişmişlik durumunun gelişmiş veya az gelişmiş olması gibi farklı kriterler açısından da verilen cevaplar arasındaki ilişki analiz edilmiştir.

Balıkesir İlinde 100.000'in üzerinde nüfusa sahip 4 ilçe (tüm ilçelerin %20'si, 610.030 kişi) Altıeylül, Karesi, Bandırma ve Edremit büyükşehir ilçe belediyeleridir. En çok nüfusa sahip 4 ilçe, ilin toplam nüfusunun %53'ünü barındırmaktadır. En yüksek nüfusa sahip ilçelerden alan çalışmasında ankete katılanların oranı Altıeylül'de %6,3, Karesi'de %9,5, Bandırma'da %6,3 ve Edremit'te %9,5 katılım sağlanarak toplam katılım oranı %31,6 olmuştur. Nüfusu en düşük ilçelerden ise Marmara'da %1,6, Gömeç'te %3,2, Balya'da %3,2 ve Savaştepe'de %4,8 olmak üzere alan çalışmasında ankete katılanların oranı toplam %12,8 olmuştur.

İl merkezine veya büyükşehir belediyesine en uzak ilçelerin ankete katılım oranı; 150 km. uzak olan Gönen'den %4,8, 127 km. uzak olan Ayvalık'tan %1,6, 120 km. uzak olan Erdek'ten %3,2 ve 111 km. uzak olan Gömeç ilçesinden %3,2 olmak üzere toplam %12,8 katılım sağlandığı görülmektedir.

Merkeze en yakın ilçelerden ise Kepsut (28 km.) %4,8, Bigadiç (38 km) %4,8, İvrindi (38 km.), %3,2, Susurluk (42 km.) %4,8 olmak üzere %16 katılım sağlandığı görülmektedir.

En büyük yüzölçümüne sahip 4 ilçenin (%20) Balıkesir İli yüzölçümünün %40'ını (5.498 km²) oluşturan Dursunbey ilçesinden %4,8, Sındırgı %3,2, Gönen %4,8 ve Bigadiç %4,8 olmak üzere, en büyük yüzölçümüne sahip 4 ilçeden ankete katılım oranının %17,6 olduğu görülmektedir. En az yüzölçümüne sahip ilçelerin ankete katılım oranının Marmara %1,6, Gömeç %3,2, Ayvalık %1,6 ve Burhaniye ilçesinden %4,8 olmak üzere toplam %11,2 olduğu görülmüştür.

Tablo 8. Ankete Katılanların Siyasi Parti ve Frekans Durumu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
AK Parti	40	72,7	72,7	72,7
CHP	13	23,6	23,6	96,4
MHP	2	3,6	3,6	100,0
Toplam	55	100,0	100,0	

Balıkesir Büyükşehir Belediyesinde 20 ilçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi de dâhil 21 belediye bulunmaktadır. 2014 yılı yerel seçimlerinde Balıkesir İlinin 21 belediyesinden 15'ini AK Parti, 5'ini CHP, 1'ini MHP kazanmıştır. Kazanılan belediye başkanlıklarının; %71,4'ünü AK Parti, %23,8'ini CHP, %4,8'ini MHP'nin aldığı ifade edilebilir.

Tablo 8'den de görülebileceği üzere anket uygulanan belediye başkanı, başkan vekili ve başkan yardımcılarının %72,7'sinin AK Parti, %23,6'sının CHP, %3,6'sının MHP kontenjanından göreve geldiği anlaşılmıştır. Siyasi partilerin kazandıkları belediye başkanlıklarının % oranı ile anket yapılan örneklemelerin % oranının yakın çıktığı görülmüştür.

Araştırmanın örnekleminin siyasi kişilikler olması dolayısıyla, yerelde hizmet üretmek sunma görev ve sorumlulukları devam ederken memnuniyetlerini veya sorunlarını açık bir şekilde ifade edebilecekleri ancak partilerinin kurumsal görüşlerini de dikkate alabilecekleri değerlendirilmektedir. Bazı örneklemelerin, bazı soruları cevaplarken vereceği cevapları ile mensubu olduğu siyasi partinin kurumsal görüşünün dışına çıkmak istemeyebileceği veya farklı fikir beyan etmekten çekinmiş olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle siyasi partilerin kurumsal görüşlerine de çalışmamızda yer verilmiştir. Buna göre;

6360 sayılı Kanun AK Parti hükümeti tarafından hazırlanmış ve TBMM'de AK Partili milletvekillerinin oylarıyla kabul edilmiştir (Güler, 2012: II). AK Parti'nin kurumsal olarak yasayı sahiplendiği ve desteklediği söylenebilir (TBBD, 2012).

CHP 6360 sayılı Kanuna; yerel yönetimlerin yok olduğu, temsili demokrasinin daraldığı, bölge yönetimine geçileceği endişesi, belde ve köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılması, il özel idaresinin kaldırılması, mahalli idare birliklerinin kaldırılması, idari federalizm olacağı gibi gerekçelerle

kurumsal olarak yasaya karşı olduklarını ifade etmişlerdir (<http://www.birgulaymanguler.net/files/BUTUNSEHIR.pdf>, Erişim Tarihi: 25.01.2016).

MHP ise 6360 sayılı Kanunun hizmet olarak yerinden yönetim değil, siyasi olarak yerinden yönetim kanunu olduğu, eyalet sistemine geçileceği görüşünü savunmaktadır. İl özel idarelerinin kaldırılmasına, belde ve köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasına katılmadıklarını, kurumsal olarak kanuna karşı olduklarını ifade etmektedirler (https://www.mhp.org.tr/usr_img/_mhp2007/kitaplar/buyuksehir_kitapcik_2013.pdf, Erişim tarihi: 25.01.2016).

Tablo 9. Anket Sonuçlarının İncelenmesi

6360 DÜZENLEMESİNE İLİŞKİN ARAŞTIRMA SORULARI	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum
Büyükşehir belediyesi sınırlarının il sınırlarına kadar genişlemiş olması vatandaşa daha etkin hizmet sunulması açısından olumlu bir gelişmedir.	65,5	7,3	27,3
Büyükşehir belediyesi (il) sınırlarındaki köylerin/beldelerin mahalleye dönüştürülmesini uygun buluyorum.	60,0	16,4	23,6
Büyükşehir belediyesi (il) sınırlarındaki il özel idarelerinin kapatılmasını uygun buluyorum.	65,5	12,7	21,8
Büyükşehir belediyesi (il) sınırlarındaki mahalli idare birliklerinin kapatılmasını uygun buluyorum.	60,0	16,4	23,6
Büyükşehir statüsüne geçilmesinin <u>imar ve planlama bütünlüğü</u> sağladığını düşünüyorum.	81,8	5,5	12,7
Büyükşehir statüsüne geçilmesinin <u>ulaşım planlamasında bütünlüğü</u> sağladığını düşünüyorum.	72,7	10,9	16,4
Büyükşehir statüsüne geçilmesinin <u>altyapı planlamasında bütünlüğü</u> sağladığını düşünüyorum.	74,5	9,1	16,4
Büyükşehir statüsüne geçilmesinin <u>hizmet maliyetlerini azalttığını</u> düşünüyorum.	49,1	23,6	27,3
Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığının çalışmalarını olumlu bulmaktayım.	50,9	30,9	18,2
Büyükşehir statüsünün yönetici-vatandaş ilişkilerini güçlendirdiğini düşünüyorum.	65,5	16,4	18,2
Büyükşehir düzenlemesiyle yeni ilçelerin kurulması olumlu olmuştur.	65,5	23,6	10,9
Büyükşehir düzenlemesine geçtikten sonra ilçemizde sunulan yerel hizmetlerin <u>verimliliğinin</u> arttığını düşünüyorum.	60,0	16,4	23,6
Büyükşehir düzenlemesine geçtikten sonra ilçemiz halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaşmıştır.	60,0	5,5	34,5
Büyükşehir Belediyesi düzenlemesiyle İlçe belediyeleri arasında koordinasyon artmıştır.	47,3	23,6	29,1
Büyükşehir statüsüne geçilmesinin yazışmaları/bürokrasiyi artırdığını düşünüyorum.	41,8	23,6	34,5
Büyükşehir statüsüne geçilmesinin ardından su faturalarından şikâyetler artmıştır.	43,6	18,2	38,2
Köyden dönüşen mahallelerde ulaşım ile alakalı sorunlar yaşanmaktadır.	43,6	14,5	41,8
Belediyemizin <u>mali özerkliğinin</u> azaldığını düşünüyorum.	47,3	9,1	43,6
Belediyemizin sorumluluk sahasının genişlemesi hizmet sunumunda aksamalara neden olmaktadır.	45,5	16,4	38,2
Büyükşehir yönetimine geçilmesiyle ilçe Belediyelerinin büyükşehir belediyesine bağımlılığı artmıştır.	58,2	14,5	27,3
Büyükşehir yönetimine geçilmesiyle ilçe Belediyelerinin temsil imkanı azalmıştır (temsil adaletsizliği).	38,2	14,5	47,3
Büyükşehir düzenlemeleri sonrasında halkın altyapı konusundaki şikâyetleri artmıştır.	45,5	9,1	45,5
Büyükşehir düzenlemesi sonrasında ilçemizde ulaşım şikâyetleri artmıştır.	34,5	12,7	52,7
Büyükşehir düzenlemesi sonrasında ilçemizde imar düzenlemeleri konusundaki şikâyetler artmıştır.	34,5	5,5	60,0
Büyükşehir düzenlemesiyle büyükşehir belediyesi ile aramızda koordinasyon sorunları yaşanmaktadır.	21,8	7,3	70,9
Büyükşehir belediyesi ile imar yetkilerinin bölüşümünde ve uygulanmasında sorunlar yaşamaktayız.	25,5	16,4	58,2

27.	Eski köylere/yeni mahallelere hizmet götürme konusunda personel açısından sorunlar yaşamaktayız.	40,0	5,5	54,5
28.	Yeni mahallelere hizmet götürme konusunda teknik ekipman, araç-gereç sorunu yaşamaktayız.	45,5	7,3	47,3
29.	Büyükşehir belediyesi düzenlemesiyle belediyelerle mülki idarelerle arasında görev ve yetki çatışmaları yaşanmaktadır.	21,8	20,0	58,2
30.	Büyükşehir düzenlemesi yerel demokrasi açısından uygun değildir.	32,7	0	67,3
31.	Eski köyler/yeni mahallelerin ilçe merkezine uzak olması hizmet sunumunu olumsuz etkilemektedir.	50,9	20,0	29,1
32.	Eski köyler/yeni mahallelerin ilçe merkezi ile arasında coğrafi engeller hizmet sunumunu olumsuz etkilemektedir.	54,5	20,0	25,4
33.	Köylerin mahalleye dönüşmesi hizmet etkinliğini azaltmıştır.	41,8	5,5	52,7
34.	Köylerin mahalleye dönüşmesi tarım ve hayvancılık faaliyetlerini olumsuz etkilemiştir.	32,7	9,1	58,2
35.	Büyükşehir düzenlemesi merkeziyetçiliği artırmıştır.	43,6	7,3	49,1
36.	Büyükşehir düzenlemesi yerelleşmeyi artırmıştır.	43,6	20,0	36,4
37.	Büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasındaki siyasi çekişmeler ilçe belediyelerinde hizmet sunumunu olumsuz etkilemektedir.	30,9	12,7	56,4
38.	Tüzel kişiliği kaldırılan belde ve köylerde yaşayanlarda aidiyet sorunu yaşanmaktadır.	43,6	10,9	45,5
39.	Özellikle eski orman köylerine/yeni mahallelere hizmet götürmede sorunlar yaşamaktayız.	41,8	5,5	52,7
40.	Büyükşehir belediyesi modeli öncesine geri dönmelidir.	32,7	1,8	65,5
41.	Büyükşehir Belediyelerinin ilçelerde yerel hizmet ofisleri açılmalıdır.	67,3	21,8	10,9
42.	Genel bütçe vergi gelirlerinden ilçe belediyelerine ve büyükşehir belediyesine ayrılan paylar yeniden düzenlenmelidir.	78,2	5,5	16,4
43.	Mahalli idare birlikleri yeniden kurulmalıdır.	30,9	7,3	61,8
44.	Köylere tüzel kişilikleri geri verilmelidir.	25,5	1,8	72,7
45.	Belde belediyelerine tüzel kişilikleri geri verilmelidir.	29,1	5,5	65,5

Anket sorularına verilen cevaplardan elde edilen sonuçlar özetle şöyledir:

-Belediye hizmet alanlarının il ve ilçe mülki sınırlarına kadar genişlemesiyle vatandaşlara daha etkin hizmet verilebileceği değerlendirilmektedir.

-Beldelerin tek mahalle olarak ve köylerin de isimleriyle mahalleye dönüşmesiyle, ilçe merkezine çok uzak olan mahallelere hizmet sunmak zorunda kalan belediyenin hizmet etkinliğinde bir azalmanın olabileceği ve ulaşım faktörünün de devreye girdiğinde merkez belediyeleşmenin olumsuz etkisinden söz edilebilir. Ancak 6360 sayılı kanundan önce de dönüşen yerleşim birimlerine il özel idarelerince de hizmet götürüldüğü, ulaşım vb. maliyetlere katlanıldığı dikkate alındığında sunulan hizmetlerin tek elden verildiğinin ön plana çıktığı söylenebilir.

-Anket sonucuyla il özel idarelerinin kapatılmasının uygun görüldüğü, aynı nitelikteki hizmetin belediyeler tarafından da sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

-Mahalli idare birliklerinin kapatılmasının uygun olabileceği, bu birliklerin yerlerine ise ulaşım, su, altyapı gibi konularda büyükşehir belediyesi yönetimi esaslı fonksiyonel idarelerin kurulmasıyla parçalanmışlığın azalacağı ve etkinliğin artacağı değerlendirilmektedir. Uygulamanın kaynak tasarrufu ile yönetim bütünlüğü açısından olumlu olduğu söylenebilmektedir.

-6360 sayılı kanunun “imar ve planlama bütünlüğü sağladığı” fikrine katılanların oranının yüksek olduğunun görülmesiyle il genelinde imar ve planlama bütünlüğünün sağlandığı, büyük yatırımlar veya şehrin gelecekte hangi akslara veya ne tür bir gelişme öngörülüyorsa o eksende planlamalar yapılarak o istikamette planlanabileceği değerlendirilmektedir. Şehrin gelişmesi ve geleceği için ankete katılanların büyük bir çoğunluğunun planlama konusunda yapılan düzenlemeye katıldıkları görülmüştür.

-6360 sayılı Kanunun “Ulaşım Planlamasında Bütünlüğü Sağladığı” fikrine katılanların oranının %70’in üzerinde olduğu dikkat çekmektedir. ‘6360 sayılı kanunla toplu taşıma yetkilerinin büyükşehir belediyesine geçmesiyle ulaşım planlamasında bütünlük sağlanarak, ucuz ve sürekli

ulaşım olanağı getirilebilir.’ şeklindeki önermenin de bu anket sonucuyla doğrulandığı görülmektedir. İlaveten merkezi imar ve altyapı gibi ulaşımın da il merkezinden planlanmasının gerekliliğinin ortaya çıktığı da söylenebilmektedir.

-Kırsal mahallelerin uzak olduğu ve coğrafi engellerin fazla olduğu, kırsala ulaşım imkânlarının kısıtlı olması ve zaman olarak da tahdit oluşturması dikkate alındığında anket sonucunda da görüldüğü gibi hizmet maliyetlerinin arttığından bahsetmenin yerinde olabileceği düşünülmektedir. 6360 sayılı Kanun öncesinde de kırsal alanlara özel idare yönetimleri tarafından hizmetlerin götürüldüğü, ulaşım, zaman, araç ve gereç ile personel gibi maliyetlere katlanıldığı da dikkate alındığında artan maliyetten bahsetmenin pek de mümkün olamayabileceği değerlendirilmektedir. Bilhassa aynı nitelikteki hizmetlerin aynı idarece sunulmasıyla hizmet birleştirilmesi yoluyla tasarrufun sağlanmış olabileceği de dşnlmelidir.

-6360 sayılı Kanun öncesinde parçalı çok sayıda belediye idaresi bulunmaktayken kanun sonrasında ilçe sayısı kadar belediye olması ve belediyelerin daha görevli ve yetkili hale gelmiş olmasının ve belediyelerin küçük zayıf değil de büyük güçlü hale gelmiş olmasının yönetici–vatandaş ilişkilerini güçlendirmiş olabileceği söylenebilir.

-Büyükşehir belediyesi düzenlemesiyle Balıkesir İlinde Altieyll ve Karesi İlçeleri kurulmuştur. Anket sonuçları incelendiğinde yeni ilçelerin kurulmasının problem olarak görülmediğini gösterebilir.

-Belediyeleri en çok ilgilendiren altyapı, imar, ulaşım gibi konuların büyükşehir belediyesince czlmesi koordinasyonu gerektirmektedir. Belediye başkanlarının büyükşehir belediye meclislerinin tabiiyelerinden oluşması da belediyeler arasında koordinasyonun sağlanması anlamında önemli bir etken olarak görülebilir. 6360 sayılı kanun öncesinde ilçe ve belde belediye başkanları bağımsız olarak kararlar alıp uygulayabilirlerken 6360 sayılı kanun sonrasında belediye başkanları büyükşehir belediyesinin yardım, destek ve koordinasyonuyla bazı yerel işleri yürütebilmekte ve yerel hizmetlerin sunumunu sağlayabilmektedirler. Bu durumların da 6360 öncesinde hiç olmayan veya gerek duyulmayan bir koordinasyonu ortaya çıkardığı söylenebilir.

-Kırsal yerleşim yerleri ile kentsel yerleşim yerlerinin ekonomik düzeylerinin benzer özellikler göstermemesi, bazı kırsal yerleşim yerlerinde köy tüzel kişiliği varken su faturası ödenmiyor olabileceği, büyükşehir belediyesi statüsünden sonra su paralarının ödenmeye başlamış olabileceği nedeniyle su faturalarından Őikayetlerin arttığı söylenebilir.

-Büyükşehir belediyesi statüsünün hizmet sunumunda aksamalara neden olduğunu ifade eden belediyelerin çoğunlukla siyasi olarak muhalefet partisinden; çoğunlukla sorun olmadığını belirtenlerin de iktidar partisinden olduğu görülmüştür. 6360 sayılı kanunla belediyelerin sorumluk sahasının genişlemesi nedeniyle hizmet sunumunda aksamaların yaşandığı söylenebilir.

-6360 sayılı kanunla büyükşehir ilçe belediyelerinin büyükşehir belediyesine bağımlılığının arttığı söylenebilir.

-6360 sayılı kanunla ilçe belediyelerinin altyapı konusundaki bazı görevleri büyükşehir belediyesine devredilmiştir. Altyapı problemlerinin czmyle ilgili büyükşehir belediyesi bünyesinde il merkezinde kurulan yerel idari hizmet birimine ulaşımda yaşanan sıkıntılar veya kalifiye personel yokluğu nedeniyle Őikayetlerin artmış olabileceği söylenebilir.

-Ulaşım Őikâyetlerinin arttığı belirtilmiş ise de artmadığını belirtenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

-İmar düzenlemeleri konusunda Őikayetlerin artmadığını beyan edenlerin çoğunlukta olduğu söylenebilir. 6360 sayılı kanundan beklenen faydaların en önemlilerinden birisi de İlin gelişimine merkezi planlamalarla karar verilebilmesi ve planlamalarda bütünlüğün sağlanarak parçalanmış idari alanlar sorununun ortadan kaldırılması konusudur.

-Belediyelerin dönüşen mahallelere hizmet götürme konusunda sorunlarının çok fazla olmamakla beraber var olduğu söylenebilir.

-6360 sayılı kanunla belediyelerle mülki idareler arasında görev ve yetki çatışması yaşanmadığı söylenebilir.

-Katılımcıların çoğunluğunun yeni düzenlemenin hizmet etkinliğini azaltmadığını belirttikleri söylenebilir.

-Katılımcıların çoğunluğunun yeni düzenlemenin tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin olumsuz etkilenmediğini belirttikleri söylenebilir.

-6360 sayılı kanun için yerelde merkezileşme ifadelerinin de kullanıldığı dikkate alındığında, katılımcıların çoğunluğunun merkeziyetçiliğin arttığını ifade ettikleri söylenebilir.

-Katılımcıların çoğunluğunun yerelleşmenin artmadığını belirttikleri söylenebilir. Yerelde hizmet sunan belde belediyelerinin ve köy tüzel kişiliklerinin kaldırılarak, merkezden yerele doğru hizmet sunan büyükşehir belediyesinin kurulmuş olması, yerelleşmenin artmadığı şeklinde de değerlendirilebilir.

-“Büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasındaki siyasi çekişmeler ilçe belediyelerinde hizmet sunumunu olumsuz etkilemektedir.” İfadesine bazı katılımcılar, “siyasi çıkar için çekişme yaşanırsa hizmetler olumsuz etkilenir” şeklinde diye cevap verirken bazı katılımcılar ise “bizim herhangi bir çekişmemiz yok, herhangi bir çekişme yaşanmamaktadır” şeklinde düşünerek soruyu cevaplandırmışlardır.

-Tüzel kişiliği kaldırılan köyler için belediyenin desteğini almak, maddi olarak olumlu bir durum olarak görülebilir. Köylerin isimleri değil, idare adları değişmiştir. Kaldırılan beldelerde bulunan mahalleler, belde adıyla tek mahalle olarak belediyelere bağlandığı için, ismi kaybolan ve kaldırılan mahalleler söz konusu olmuştur. Kaldırılan mahallelerde yaşayanların aidiyet sorunu olabilmesinin yanında, ilin tüm mahallelerinde hizmet üreten ve sunan il belediyesinin, diğer taraftan da hemşerilik bilincini olumlu yönde artırdığı da söylenebilir.

-Sorun yaşadığını belirten katılımcıların kırsal ve hatta orman mahallelerine hizmet sunulmasında, ulaşım ve coğrafi engellerin neden olduğu sorunları yaşadıkları değerlendirmesinde buldukları söylenebilir.

-“Büyükşehir belediyesi modeli öncesine geri dönmelidir.” ifadesine katılımcıların yerel hizmetlerin gerekliliği ile birlikte mensubu oldukları partilerinin de kurumsal görüşlerini dikkate alarak cevap vermiş olabilecekleri de belirtilebilir.

-“Büyükşehir Belediyelerinin ilçelerde yerel hizmet ofisleri açılmalıdır.” ifadesinde vatandaşların ilçe belediyelerine çoğu zaman rahatlıkla ulaşabilecekleri dikkate alındığında, kendileri için hizmet üretme ve sunma görevi ve sorumlulukları olan büyükşehir belediyelerine ulaşım ve zaman dezavantajı ile ulaşma sorunu çekebilecek vatandaşların daha rahat ulaşması için yerel hizmet ofisleri açılmasının önemli olacağı değerlendirilmektedir.

-Mahalli idare birliklerinin yeniden kurulmasına olumlu bakan katılımcı sayısının az olduğu söylenebilir.

Anket yapılan belediyelerin kendi aralarında nüfus, merkeze uzaklık, kıyı-iç belediye olma, parti farklılığı, yüzölçümü, mahalle sayısı, gelişmişlik özelliği vb.kriterlerine göre yapılan analizde büyükşehir belediyesinin ve iktidar partisi mensubu ilçe belediye başkanlarının, gelişmiş, merkeze yakın, mahalle sayısı fazla, iç kesimde yer alan, nüfusu kalabalık ve geniş yüzölçümüne sahip belediyeler tarafından genellikle olumlu bulunduğu tespit edilmiştir.

4. SONUÇ

Balıkesir özelinde yapılan saha çalışması neticesinde, büyükşehir belediyesi sınırlarının il sınırlarına kadar genişlemiş olmasına ve hizmet maliyetlerinin azalacağı konusunda ankete katılanların çoğunluğu düzenlemenin olumlu olduğunu belirtmişlerdir.

Yerel nitelikli hizmetlerin daha hızlandığını daha verimli hale geldiğini belirtenler de çoğunlukta olmuştur. Bununla birlikte köylerin mahalleye dönüşmesiyle, ilçe merkezine çok uzak olan yeni

oluşan mahallelere hizmet sunmak zorunda kalan belediyenin, toplu halde bulunan önceki hizmet yerlerine nazaran hizmet etkinliğinde bir azalmanın olduğu ve ulaşım faktörünün de etkisiyle öncekine oranla kırsal alana hizmet sunmanın hizmet maliyetlerini de artırmış olduğu görülmüştür.

6360 sayılı kanundan önce aynı tür hizmetler, il özel idarelerikaldırılmadan önce coğrafi sınır ayrımı yapılarak sunulmuştur. Coğrafi sınır ayrımı nedeniyle hizmet yapılamamasının ortadan kaldırılması anlamı da taşıyabilecek olan köylerin mahalleye dönüşmesine de ankete katılanların çoğunluğunun olumlu cevap verdiği görülmüştür.

Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesiyle planlamaların yöresel değil, il çapında düşünüleceği için, imar ve altyapı planlamalarında bütünlük sağlandığı konusunda saha araştırmamıza katılanların büyük çoğunluğunun olumlu yanıt verdiği görülmüştür. Bütünselliğin sağlanmasıyla Balıkesir'in daha organize bir şekilde geliştirilebileceği, olanakları kısıtlı küçük yerel yönetim birimleri açısından ve büyük yönetim birimleri açısından da katılımlı bir üst yönetimce aynı kaderin paylaşılacağı, gelişmişliklerden ve yeniliklerden ortaklaşa faydalanılabilecek kapsamlı planlamanın olumlu olacağı değerlendirilmektedir.

Büyükşehir düzenlemesiyle toplu taşıma yetkilerinin büyükşehir belediyesine geçmesi neticesinde ulaşım planlamasında bütünlüğün sağlanabileceği konusunda saha çalışmamıza katılanların çoğunluğu olumlu cevap vermişlerdir. Bununla birlikte ulaşımdaki şikâyetlerin ve etkinlik ile koordine konularında problemlerin de var olduğu söylenebilir.

Stratejik bir karar olan ulaşım planlamasındaki bütünlüğün gerekli olmasına inanların memnuniyetleri, büyükşehir belediyesince taktik yenilikler ve hizmet sunumlarıyla düzenli hale getirilebileceği ve artırılabilirliği değerlendirilmektedir.

6360 sayılı kanunla Balıkesir İlinde il özel idaresinin kaldırılmasına ve mahalli idare birliklerinin kapatılmasına saha çalışmasına katılanların çoğunluğu olumlu cevap vermiştir. İl Özel idarelerinden belediyelere personel, araç, gereç ve arazi tahsisi yapılarak belediyelerin hizmet etkinliğinin artırılması sağlanmıştır. Ankete katılanların çoğunluğunun büyükşehir belediye modeli öncesine dönülmesi ve mahalli idare birliklerinin tekrar kurulması fikirlerine katılmadıkları da görülmüştür.

Büyükşehir düzenlemesiyle belediyelerle mülki makamlar arasında yetki ve görev konusunda çatışma yaşandığını belirtenlerin azınlıkta olduğu, YİKOB'un çalışmalarını olumlu bulanların çoğunlukta olduğu görülmüştür.

6360 sayılı Kanunla köylerin ve belde belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüştür. Bu şekil ile köy ve beldelerin kendiliklerinden iş yapma imkânlarının ellerinden alındığı söylenebilse de iş ortaya çıktığında hizmet birimleri olan belediyelerin faaliyete geçerek gerekli hizmetleri üretebilecek olmasıyla da azaltılan unsurun daha etkili bir şekilde artırıldığından bahsetmek de mümkün olabilmektedir.

Büyükşehir düzenlemesiyle tüzel kişiliği kaldırılan köylerde de aidiyet sorunları yaşanabileceği çeşitli makale ve basın yayın organlarca dile getirilmiştir. Saha çalışmasına katılanların çoğunluğu belde belediyelerinin kapatılmasını olumlu bulmuş, köylere ve belde belediyelerine tüzel kişiliklerinin geri verilmesini uygun bulmamışlardır. Ancak bazı katılımcılar da tüzel kişiliği kaldırılan belde ve köylerde yaşayanlarda aidiyet sorunu yaşandığını belirtmişlerdir.

Bazı katılımcılar, büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki siyasi çekişmelerin ilçe belediyelerinde hizmet sunumunu olumsuz etkileyeceğini ifade etmişlerdir. Yine saha çalışmasına katılanların çoğu, belediyeler arasında koordinasyonun arttığını ifade etmişlerdir. Eskiye oranla birleştirici gücün (büyükşehir) etkisiyle bazı konuların koordinasyonunu sağladıkları, belde belediyelerinin kapanmasıyla da ilçe ölçeğinde planlama ve koordinasyonun etkin bir şekilde sağlanabildiği belirtilmiştir. Büyükşehir belediyesiyle iletişim sorunları yaşandığı da bazı katılımcılarla belirtilmiştir.

Kanunla il sınırlarında yaşayan tüm vatandaşların yerel seçimlerle günlük hayatında etkileşim içinde bulunduğu mahalle, ilçe belediye ve büyükşehir yönetiminde söz hakkı olmasının yerel siyasi katılımı artırdığı söylenebilir.

Hizmet idaresi veya belediye yönetimi, yerel halkın çoğunluğunun nasıl bir yönetim ve gelecek istediği konusundaki tercihlerine göre şekilleneceğinden, vatandaş; ilin tüm ilçelerinde bazı konularda yönetim ve denetim yetkisi olan, seçimine katıldığı büyükşehir yönetimini göreceğinden, hemşerilik bilincine sahip çıkma anlayışının artabileceği söylenebilir.

Balıkesir, tarım ve turizm alanlarının büyüklüğü, barındırdığı genç nüfusu ile zengin kültürel ve doğa mirasıyla büyük bir gelişme potansiyelini içinde barındırmaktadır. Balıkesir'in büyükşehir yapılması ilde bulunan potansiyelin harekete geçirilmesi adına önemli ve olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Balıkesir İlinde tarım alanlarının etkin işletilmesi, sanayi ve turizm yatırımlarının artması kentin gelişimini artıracaktır, tarım ve hayvancılıkla birlikte, sanayi ve turizmin getireceği zenginlik ve küresel pazarlarla bütünleşme, Balıkesir ve çevresinde gelişmeyi sağlayabilecek ve sosyo-kültürel değişim için bir zemin hazırlanabilecektir.

Balıkesir İlinin yüzölçümünün fazla olması, nüfusunun çokluğu, hizmet götürülecek mahalli idare birimlerinin fazlalığı ile ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmeleri de dikkate alınarak birkaç ilçe grubuna hızlı ve etkin hizmet sunulabilmesi için yerel hizmet ofisleri ile büyükşehir belediyesi arasında yerel hizmet alanlarının oluşturulması tartışılabilir. Bunun için ilçelerin ulaşım ile birlikte tarım, turizm, sanayi gibi gelişme potansiyelleri de dikkate alınarak Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nce merkez, kuzey ve güney ilçeleri hizmet grubu gibi hizmet sunum alanları oluşturulabilir. Hizmet alanlarının faaliyete geçmesiyle yerel hizmetlerin etkinliği, gerekliliği, maliyeti, hızı konularında önemli bir kazanım sağlanabileceği ve yerel yönetimlerin yerindelik esası gereği etkinliğinin artırılacağı düşünülebilir.

Balıkesir'deki sosyal ve altyapı eksiklikleri, kırsal mahalle sayısının çokluğu ile kentsel hizmet alanının büyüklüğü, kurumsal tecrübe ve birikimin yeterince sağlanmasının büyükşehir belediyesini zorlayabilecek etkenler olduğu düşünülmektedir. Büyükşehir belediyesinin yeni kurulmuş olması nedeniyle yatırım, ulaşım, istihdam konularında kısa dönemde tam olarak etkinliğini gösteremeyeceği değerlendirilmesi de yapılabilmektedir.

Alan çalışması Balıkesir'in büyükşehir belediyesi olmasından yaklaşık bir buçuk yıl sonra yapılmıştır. Bu anlamda çalışmanın büyükşehir belediyesinin tüm birimleriyle etkinliğini, yönetim ve koordinasyon konularında daha çok gelişme göstermesinin beklendiği ileriki dönemler için geçiş dönemi çalışması niteliğinde olabileceği de belirtilebilir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Adıgüzel, Ş. (2014). "Hatay Büyükşehir Belediyesi", Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 1, Özel Sayı ss: 54-76.

BİL, (2015). Balıkesir İl Rehberi, <http://www.balikesirilrehberi.com/balikesire-kisi-basi-142-lira.html>, (27.12.2015)

Çelikyay, H. (2014) Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası, Analiz, Temmuz 2014, Sayı 101, SETA Yayınları, http://file.setav.org/Files/Pdf/20140708140310_degisen-kent-yonetimi-ve-6360-sayili-buyuksehir-yasasi-pdf.pdf (29.7.2014)

Çukurçayır, A. (2014). "Büyükşehir yasa tasarısı ne şekilde okunmalı?". Radikal Yorum, 14 Nisan.

Genç, F. N. (2014). "6360 Sayılı Kanun ve Aydın'a Etkileri", Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 1, Özel Sayı, ss: 1-29.

Gülen, A. R. (2008) Deprem Risk Analizi Ve Şehirleşmede Balıkesir Kent Merkezi Örneği (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi SBE, Coğrafya Anabilim dalı)

- Ersoy, M. (2013) 6360 Sayılı Yasa ve Mekansal Planlama Sorunları”, GAP Belediyeler Birliği Dergisi, Mayıs-Haziran-Temmuz 2013, ss: 20-32.
- Hatipoğlu, A. (2007). Parlamentoda Sosyal Kesimlerin Temsil Edilebilirliği ve Parlamenter Kimliği: Türk Parlamento Sistemine Yönelik Bir Alan Araştırması, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasu, M. A. (2014). “Şanlıurfa’da Kentsel Gelişme ve 6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu”, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 1, Özel Sayı, ss: 178-193
- MİGM, (2014). Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 2013 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara, Haziran, 2014
- Öntuğ, Mustafa Murat (2003) 17. yy’ın İlk Yarısında Balıkesir Şehrinin Fiziki, Demografik ve Sosyo-Ekonomik Yapısı (basılmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, SBE, Tarih Anabilim dalı)
- Parlak, B. (2014). Yeni Büyükşehir Belediye Yasasının Analizi,.Bursa Yerel Yönetim Haber ve Yorum Dergisi, 14 Nisan.
- TBBD. (2012). Türkiye Belediyeler Birliği Dergisi, Yeni Büyükşehirlere Doğru, Ekim, Sayı: 774, İstanbul.
- Güler, B. A. (2012). Bütünşehir Belediyesi TBMM Komisyon Konuşmaları <http://www.birgulaymanguler.net/files/BUTUNSEHIR.pdf>, (25.11.2015)
- İller İdaresi. İl ve İlçe Kuruluş Tarihleri, http://www.illeridaresi.gov.tr/ortak_icerik/illeridaresi/%C4%B0l%20ve%20C4%B0l%C3%A7e%20Kurulu%C5%9F%20Tarihleri.pdf,(04.01.2016).
- Koyuncu, E. ve Köroğlu, T. (2012). “Büyükşehir Tasarısı Üzerine Bir Değerlendirme”, <http://www.tepav.org.tr>. (23.01.2016).
- Milliyetçi Hareket Partisi Yerel Yönetimler Başkanlığı Yayın No: 8, https://www.mhp.org.tr/usr_img/_mhp2007/kitaplar/buyuksehir_kitapcik_2013.pdf, (15.11.2015)
- Şahin, S. Z. (2012). “Türk Kamu Yönetiminde Mekan ve Ölçek Sorununa Büyükşehirlerden Bir Örnek: İlçe Belediyelerinin İmar Planlama Yetkileri”, <http://www.tepav.org.tr>. (23.01.2016).
- Şehir Planlama, (2014). “Metropolitan Alan Nedir? Şehir Planlama”, <http://www.sehirplanlama.net/metropolitan-alan-nedir.html>. (11.01.2016)
- TEPAV, (2014). “Yenilenen Yerel Yönetim Sisteminde Belediye ve İl Özel İdarelerinin Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alacakları Payların Karşılaştırmalı Analizi”, <http://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/3243>, (27.12.2015)
- TÜİK, (2007). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2007 Nüfus Sayımı Sonuçları, http://www.tuik.gov.tr/prehaber_bultenleri.do?id=3894, (10.01.2016).
- YSK, (2015). 2015 Milletvekili Genel Seçimi, İl, İlçe, Mahalle, Köy Seçmen ve Sandık Sayıları. <http://www.ysk.gov.tr/ysk/content/conn/YSKUCM/path/Contribution%20Folders/HaberDosya/2015MV-il-ilceSandikSayilari.pdf>. (02.12.2015)